



21 серпня
2015 року
№ 16
(1361)

НЧАЕС НОВИНИ



www.chnpp.gov.ua

**24 серпня -
День Незалежності
України!**

Вітаємо зі святом!



Передовой опыт МАГАТЭ - проектам ЧАЭС

В августе в штаб-квартире МАГАТЭ (г. Вена, Австрия) в рамках Проекта UKR9033 "Оказание помощи в снятии блоков ЧАЭС с эксплуатации и обращении с РАО на площадке ЧАЭС" состоялась экспертная миссия по обращению с РАО ЧАЭС. Миссия была организована по запросу ЧАЭС и фактически состояла из двух частей. Первая часть была посвящена решению вопросов по обращению с ионообменными смолами, пульпой фильтроперлита и шламами, накопленными на станции за период эксплуатации и образующихся в результате снятия с эксплуатации. Во второй части обсуждались проблемы обращения с вторичными РАО, которые будут образовываться при работе установки очистки вод от трансурановых элементов (ТУЭ) и органики.



В работе миссии, кроме специалистов ЧАЭС и офицеров МАГАТЭ, приняли участие признанные эксперты в области обращения с РАО - представители Института химии Российской Академии Наук, Всероссийского научно-исследовательского института неорганических материалов имени академика А.А. Бочвара, Казанского государственного университета архитектуры и инжиниринга, представители компании VUJE (Словакия).

В ходе обсуждения вопросов по иммобилизации РАО специалисты ГСП ЧАЭС (заместитель директора технического Андрей Поярко, начальник цеха по переработке РАО Сергей Гринченко и руководитель проектов и программ проектной группы ЗПЖРО ЦПРАО Алексей Мясников) в своих докладах предоставили информацию о состоянии проекта ЗПЖРО, проблемных вопросах, связанных с переработкой таких видов отходов как ионообменные смолы, пульпа фильтроперлита и шламы. Для решения вопросов их переработки специалистами ЧАЭС на миссии МАГАТЭ была предложена к рассмотрению "Техническая спецификация на создание мобильной установки полимеризации пульпы фильтроперлита, шламов и ионообменных смол ГСП ЧАЭС". Экспертами МАГАТЭ выполнена оценка предлагаемого варианта обращения с проблемными отходами, предоставлены технологии иммобилизации радиоактивных отходов, применяемых в России и странах ЕС, а так же опыт использования различных вяжущих материалов.

По результатам рассмотрения Технической спецификации эксперты МАГАТЭ рекомендовали специалистам ЧАЭС провести дополнительные лабораторные исследования иммобилизации жидких радиоактивных отходов с различными вяжущими материалами и по результатам исследований установить оптимальные материалы, которые могут

быть использованы в технологии иммобилизации радиоактивных отходов на ЗПЖРО.

В завершение миссии эксперты подтвердили необходимость создания дополнительной установки для решения вопроса по иммобилизации пульпы фильтроперлита и шламов, что поможет ГСП ЧАЭС решить существующие проблемы и сократить сроки переработки ЖРО, а также отметили высокую степень проработки специалистами ЧАЭС вопросов размещения оборудования установки и обращения с упаковками РАО.

Вторая часть миссии была направлена на получение рекомендаций и консультаций от экспертов МАГАТЭ по результатам рассмотрения исходных данных узла обращения с вторичными отходами промышленной установки очистки вод объекта "Укрытие" и ЖРО от ТУЭ и органических соединений.

В настоящее время на Чернобыльской АЭС реализуется первая фаза проекта "Создание промышленной установки очистки вод объекта "Укрытие" и ЖРО от ТУЭ и органических соединений" (ПУО ЖРО). Проект предусматривает разработку проектно-конструкторской документации на строительство, монтаж и ввод в эксплуатацию установки, которая будет выполнять функцию сбора радиоактивных вод объекта "Укрытие" и предварительную очистку от ТУЭ и пылеподавляющего состава, а также функцию очистки накопленных кубовых остатков, содержащих ТУЭ и органические соединения.

Проектно-конструкторская документация по технологии очистки разрабатывается на основе результатов, полученных в ходе пилотных испытаний, выполненных на реальных радиоактивных водах и кубовых остатках Чернобыльской АЭС. Методы очистки, разработанные совместно со специалистами МАГАТЭ, не имеют аналогов в мире и требуют особого подхода в связи со спецификой радиохимического и физико-химического состава РАО. Вся разработанная цепочка приема вод с объекта "Укрытие", их очистка, а также очистка накопленных кубовых остатков должна быть тщательно продумана и рассчитана, особенно в области обращения с вторичными отходами, образование и накопление которых будет сопровождаться в процессе эксплуатации промышленной установки.

Однако проектно-конструкторская документация на ПУО ЖРО не предусматривает разработку узла обращения с вторичными отходами, который имеет очень важное значение, поскольку необходимо предусмотреть всю технологию очистки и максимально адаптировать их на совместную работу. Для решения этой

Коротко о важном

По состоянию на 20.08.2015 по проекту НБК выполняются следующие основные строительные-монтажные работы:

- предварительная сборка и монтаж переходных площадок Западной торцевой стены
- монтаж опор для кабельных каналов.
- установка и обтягивание болтов на соединении Восточной и Западной арки
- комплектация и монтаж прогонов для обшивки;
- предварительная сборка и монтаж пакетов стального настила обшивки, а также укладка утеплителя, монтаж мембраны EPDM, монтаж клипов опор и панелей Kalzip;
- монтаж лесов и подготовка воздухопроводов к монтажу, монтаж воздухопроводов системы вентиляции Арки;
- монтаж элементов СОК (западный мост, стандартная тележка, безопасная тележка).

Монтаж металлоконструкций Арки

Масса смонтированных м/к Арки составляет:

- восточная часть 14 109 тонн;
- западная часть 14 655 тонн.

Выполняются работы устройству технологического здания и вспомогательных сооружений

Выполняются работы по устройству внешнего и внутреннего пространства НБК:

- бассейны сбора ливневых вод;
- бассейны сбора вод пожаротушения;
- наружные подземные инженерные сети (строительная часть: электроснабжение, водоснабжение, канализация).



РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТУ СВЯП-2

Протягом серпня 2015 року Генбудпідрядником (ТОВ "ПТЕМ-Інжиніринг") та субпідрядниками виконувалися будівельно-монтажні роботи згідно з графіком виконання робіт.

Тривають будівельні роботи за наступними напрямками: зворотня засипка та трамбування відкритих розробок для зовнішніх мереж та зовнішнього заземлення, монтаж системи зливової каналізації, роботи з будівництва станції переробки дощових вод та зовнішньої прибудови до КПП, демонтаж стін на різних рівнях УПВПЗ (установка підготовки відпрацьованого палива до зберігання), роботи з облаштування проходок на всіх рівнях УПВПЗ, будівництво зовнішніх прибудов до будівлі УПВПЗ, пристрій цегляних перегородок в УПВПЗ та КПП (контрольно-пропускний пункт), установка закладних деталей для облицювання та монтаж облицювання, усунення тріщин та захист від погодного впливу на БМЗ (бетонний модуль зберігання), монтаж електромережі СФЗ (система фізичного захисту) та засипка траншеї, будівництво приміщення під дизель-генератор, монтаж протипожежного водопроводу на УПВПЗ, постачання крана на майданчик перевантаження ДСЕП (двостінний екранований пенал) та будівництво майданчика.

Завершено роботи із зовнішнього заземлення та монтаж залізничних колій.





проблемы подготовлено техническое решение на создание узла обращения с вторичными отходами промышленной установки очистки, в котором разработаны необходимые мероприятия и технологические подходы для реализации решения. Дополнительно разработан документ с исходными данными для разработки технической спецификации, который требует доработки и дополнительных консультаций с экспертами и специалистами в области обращения с радиоактивными отходами.

В течение двух рабочих дней специалисты ЧАЭС и международные эксперты обсуждали технологические решения, заложенные в основу проектирования промышленной установки по очистке от ТУЭ и органических соединений, технологическую и структурную схемы узла по обращению с вторичными отходами в составе ПУО

ЖРО, а также вопросы, связанные с выбором методов обращения с вторичными отходами, оптимизацией технологического процесса, составом необходимого оборудования, выбором необходимых и приемлемых материалов и реагентов.

По результатам работы второй части миссии, в которой участвовали начальник РХЛ ЦПРАО Анатолий Терзи, заместитель начальника ЦОРАО Вячеслав Куцкин и руководитель проектов и программ ЦПРАО Михаил Золотухин, были получены рекомендации, которые в дальнейшем будут учтены при реализации проектных решений по созданию промышленной установки очистки вод объекта "Укрытие" и ЖРО от ТУЭ и органических соединений.

Официальный отчет с рекомендациями МАГАТЭ будет направлен в адрес ЧАЭС в ближайшее время.

Информация Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям (ГСЧС).

"По состоянию на 17 августа спасатели продолжают ликвидировать пожар между бывшими деревнями Ковшиловка и Буда Варовичи. За прошедшие сутки осуществлялась проливка и наблюдение отдельных очагов тления лесной подстилки, очагов открытого огня нет. С помощью тяжелой инженерной техники проложена минерализованная полоса длиной 4 км (всего 38 км)", - говорится в сообщении.

Для оценки обстановки и уточнения действий, была проведена авиационная разведка района пожара. Всего к ликвидации пожаров привлечены 107 человек и 27 единиц техники.

Пожар в Чернобыльской пуще между бывшими деревнями Буда Варовичи и Ковшиловка возник 9 августа, загорелась сухая трава и лесная подстилка на общей площади около 32 га. Пожар был локализован 14 августа. Премьер-министр Украины Арсеній Яценюк не исключил умышленного поджога территории и распорядился направить дополнительные силы национальной гвардии для охраны чернобыльской зоны отчуждения.

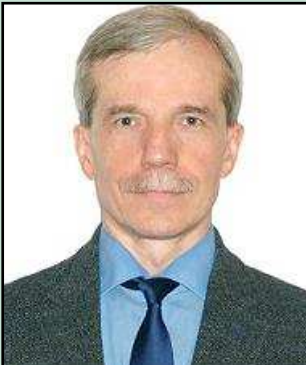
Предыдущий крупный пожар в зоне отчуждения возник 29 июня в результате возгорания сухой травы и камыша, огонь отдельными очагами распространился на площади около 130 га. Госинспекция по ядерному регулированию Украины зафиксировала 1 июля в отдельных зонах пожара в районе Чернобыльской АЭС превышение "на порядок" радиационного фона. Впоследствии спасателям удалось ликвидировать травяной пожар, но тление торфа продолжалось еще около двух недель.

Кабмин выделили городам атомных энергетиков 88,8 млн. грн. медицинский субвенций

Кабинет министров выделил из резервного фонда госбюджета 88,8 млн грн медицинских субвенций для местных бюджетов населенных пунктов, расположенных возле объектов атомной энергетики.

Такое решение закреплено распоряжением Кабинета №815 от 12 августа, обнародованном в четверг.

Согласно распоряжению, в целом местным бюджетам Кабмин выделил 139,3 млн грн медсубвенций на финансирование специализированных медико-санитарных частей, которые не могли быть учтены при применении формулы, по которой определяется порядок распределения средств между местными бюджетами. Однако большая часть средств выделена именно населенным пунктам, где проживают работники компаний из сферы атомной энергетики. В частности, Энергодару (Запорожская АЭС) выделено 6,6 млн грн, Желтым Водам (Восточный горно-обогатительный комбинат) - 12,4 млн грн, Кузнецовску (Ривненская АЭС) - 10,6 млн грн, Нетишину (Хмельницкая АЭС) - 22,5 млн грн, Славутичу (Чернобыльская АЭС) - 26,1 млн грн, Южноукраинску (Южно-Украинская АЭС) - 10,6 млн грн. Кабмин также выделил Днепродзержинску (Днепропетровская обл.) 2,4 млн грн, Кировограду - 5 млн грн, Павлограду - 16,4 млн грн, Смеле (Черкасская обл.) - 9 млн грн, Харьков - 1,6 млн грн, Иванковскому району (Киевская обл.) - 6,8 млн грн, Маловыскивскому району (Кировоградская обл.) - 6,1 млн грн, а также Киеву - 3,1 млн грн.



Виконання обов'язків міністра екології та природних ресурсів покладено на заступника міністра Сергія Курикiна

Згідно Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 811-р тимчасово, до призначення в установленому порядку Міністра екології та природних ресурсів України, виконання обов'язків Міністра покладено на заступника Міністра екології та природних ресурсів України Курикiна Сергія Івановича.

Сергій Іванович народився 1 червня 1959 року у м. Києві. Має повну вищу освіту. У 1981 році закінчив Київський державний педагогічний інститут ім. Горького, історичний факультет. 2001 року отримав диплом магістра з міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського Національного Університету ім. Т.Г.Шевченка.

Положено начало сотрудничеству между ГСП ЧАЭС и МЦД-Украина НТУУ КПИ

12 августа на базе учебно-тренировочного центра прошло первое рабочее заседание группы по реализации и выполнению Меморандума о партнерстве, сотрудничестве и обмену между ГСП ЧАЭС и Мировым центром данных по геоинформатике и устойчивому развитию (МЦД-Украина) НТУУ КПИ.

На заседании рабочей группы присутствовали представители МЦД-Украина во главе с его руководителем К. Ефремовым и ведущими специалистами центра, а также представители подразделений ГСП ЧАЭС: отдела стратегического планирования, отдела международного сотрудничества и информации, отдела снятия с эксплуатации, преобразования ОУ, сметно-договорного отдела.



В ходе заседания специалисты обсуждали возможные пути реализации предстоящего сотрудничества и варианты помощи в организации систем хранения данных, а также направления, по которым необходим обмен информационными данными. Участники обменялись мнениями о возможности упорядочивания накопленных Чернобыльской АЭС данных и представления их мировому сообществу в корректном виде, были обсуждены варианты разработки и сопровождения информационно-технических средств сбора, обмена и совместного использования данных. В результате были наработаны для рассмотрения руководством ЧАЭС предложения по данным, которые станция может передавать в МЦД-Украина. После их анализа и согласования начнется непосредственная совместная работа по выполнению достигнутых договоренностей.

Начальник УТЦ Лариса Салий, которая является секретарем координационного совета по вопросам сотрудничества между ГСП ЧАЭС и НТУУ КПИ, отметила, что задачи сотрудничества с Киевским политехническим институтом на сегодняшний день очень актуальны и требуют как можно более профессионального и быстрого разрешения. "Киевский политехнический институт - это доступ к большому числу баз данных. Мы можем размещать данные, которыми на сегодняшний день обладаем, делиться

опытом в области снятия с эксплуатации, обращения с РАО, с отработавшим ядерным топливом. Это будет полезно специалистам, и интересно общественности, потому что мы первыми проходим этот путь. Кроме того, мы понимаем, что строительство НБК скоро завершится, но есть много нерешенных задач и на будущее - это извлечение топливосодержащих масс, это демонтаж нестабильных конструкций объекта "Укрытие". Мы должны привлечь внимание мировой общественности, внимание инвесторов к этому вопросу. И здесь нам может тоже способствовать имидж и репутация, знания и умения персонала Киевского политехнического института", - считает Лариса Салий.

Для справки.

Мировой центр данных по геоинформатике и устойчивому развитию (МЦД-Украина) был создан в 2006 году как Украинское отделение Мировых центров данных по солнечно-земной физике и физике твердой Земли Геофизического центра Российской академии наук в структуре Учебно-научного комплекса "Институт прикладного системного анализа" Национального технического университета Украины "Киевский политехнический институт".

В 2008 году при активной поддержке Российской и Украинской академий наук Центр успешно прошел необходимые этапы сертификации, после чего был интегрирован в состав нового российско-украинского кластера Мировых центров данных.

МЦД-Украина является частью мировой системы данных Международного совета по науке, его



деятельность ведется в соответствии с "Руководством для системы Мировых центров данных" и другими руководящими документами.

К основным задачам МЦД принадлежит накопление, обработка, хранение научных данных и обеспечение доступа к ним. МЦД предоставляет данные для проведения научных исследований, учебного процесса, включая новые технологии обучения, а также ресурсы электронных библиотек и архивов; предоставление удаленного доступа к собственным информационным ресурсам широкому кругу ученых из университетов и научных учреждений Украины.

У підрозділах ЧАЕС: відділ ядерної безпеки

Відділ ядерної безпеки є провідним підрозділом ДСП ЧАЕС, який відповідає за контроль дотримання вимог норм, правил та стандартів ядерної безпеки, забезпечує облік та контроль ядерних матеріалів, дотримання гарантій МАГАТЕ. Крім цього, відділ забезпечує інженерний супровід та документування процесу довготривалого зберігання відпрацьованого ядерного палива в частині збереження захисних властивостей оболонок ТВЕЛ. Слід зазначити, що на сьогодні в сховищі відпрацьованого ядерного палива 1 (СВЯП-1) знаходиться більше 21 тис. паливних збірок.

Персонал ВЯБ протягом липня поточного року виконав значний обсяг робіт у цьому напрямку.

Постійно забезпечувався контроль за дотриманням параметрів, що впливають на стан ядерної безпеки, під час зберігання відпрацьованого ядерного палива (ВЯП):

- обмеження кроку решітки розташування ТВЗ у чохлах, пеналах;

- контроль розташування ВТВЗ;

- контроль наявності, стану та складу охолоджуючого середовища;

- контроль технологічних параметрів комплексу системи зберігання та поводження з ядерним паливом.

При регламентних умовах зберігання ВЯП забезпечується не перевищення значення ефективного коефіцієнту розмноження нейтронів - 0,95 за умов нормальної експлуатації та при проектних аваріях.

Ядерна безпека об'єкта "Укриття" постійно оцінюється за результатами регламентних вимірювань параметрів контролю стану паливовмісних матеріалів (щільність потоку нейтронів та потужність експозиційної дози гамма-випромінювання).

Приладовий контроль параметрів ядерної безпеки здійснюється згідно із встановленим регламентом.

Протягом липня порушень та зауважень з питань ядерної безпеки на ЧАЕС не виявлено.

В рамках забезпечення гарантій МАГАТЕ протягом липня було виконано обходи та огляди устаткування МАГАТЕ з метою визначення цілісності та невтручання в системи збереження та спостереження МАГАТЕ в приміщеннях на блоках 1, 2, 3, СВЯП-1, об'єкті "Укриття", вагон-контейнерах ТК-8 № 1, 2. При обходах обладнання МАГАТЕ на предмет розміщення, зовнішнього вигляду систем (цілісності), спрямованості відеокамер на необхідний сектор огляду, наявності додаткового освітлення штатними прожекторами систем МАГАТЕ -

зауважень не виявлено.

З метою підтримання у належному стані і удосконалення інфраструктури забезпечення безперервності обліку та контролю ядерних матеріалів в зонах балансу матеріалу ДСП ЧАЕС персоналом ВЯБ проводились роботи з обліку ЯМ.

Було виконано оцінку стану захисних бар'єрів в процесі довготривалого зберігання ВЯП.

Проведено гамма-спектрометричний контроль стану оболонок ТВЕЛів ВТВЗ у воді пеналів приреакторних басейнів витримки блоків № 1, 2, 1БВТК, ВЗТЧ, каньйону та відсіків БВ СВЯП-1, для цього:

- відібрано 35 проб води з ВЗТЧ, каньйону та відсіків БВ СВЯП-1 і виміряна питома активність реперного радіонукліда Cs-137;

- проведено аналіз виміряних значень питомої активності реперного радіонукліда Cs-137 в пробах води з БВ блоків №1, 2, 1БВТК, ВЗТЧ, каньйону та відсіків БВ СВЯП-1.

Як критерій використовувалися значення контрольних рівнів, експлуатаційних меж та меж безпечної експлуатації за питомою активністю реперного радіонукліду Cs-137, які наведені в "Регламенте эксплуатации 1 блока Чернобыльской АЭС на этапе окончательного закрытия и консервации", 51Э-С, "Регламенте эксплуатации 2 блока Чернобыльской АЭС на этапе окончательного закрытия и консервации", 52Э-С; Технологическом регламенте эксплуатации хранилища отработавшего ядерного топлива Чернобыльской АЭС", 32Э-С.

Перевищень значень експлуатаційних меж та меж безпечної експлуатації за питомою активністю Cs-137 за звітний період не зафіксовано.

В рамках виконання оцінки стану оболонок ТВЕЛ ВТВЗ, що тривалий час зберігаються у воді пеналів басейнів витримки СВЯП-1, відібрано 96 проб "настояної" води і виміряно питому активність реперного радіонукліду Cs-137 в даних пробах.

Виконано телевізійний огляд 72 одиниць ВТВЗ, з яких 38% не мають зауважень, а 62% - мають відхилення (згідно технічних вимог до виробу).

Всі отримані дані задокументовано та занесено до відповідної бази даних. Вони будуть використані при розробці документів щодо обґрунтування безпеки при перевезенні ВЯП до СВЯП-2 та подальшому поводженні з ним.

Важливо зазначити, що всі перераховані роботи виконані власними силами персоналу відділу ядерної безпеки.

Вниманию работников Чернобыльской АЭС

В рамках договора между СМСЧ-5 и ППО ЧАЭС работники ГСП ЧАЭС (члены профсоюза) могут пройти реабилитационное лечение в физиотерапевтическом отделении ГУ "СМСЧ-5 МЗ Украины".

В курс реабилитационного лечения включены следующие процедуры:

1. Массаж классический;
2. Гидромассаж (действует только во время отопительного сезона);
3. Лазеролечение и другие электро и тепло-процедуры;
4. Лечебная физкультура - индивидуальные и групповые занятия с использованием следующих тренажеров:

- доска Евминова;
- велоэргометр;
- беговая дорожка механическая;
- вибромассажер;
- массажные кушетки;
- гимнастические мячи, гимнастические палки;
- снаряд "Грация" для укрепления мышц плечевого пояса;
- снаряд "Двойной твист" для укрепления мышц пресса, спины, нижних конечностей.

Порядок прохождения реабилитационного лечения:

- бланк направления на прохождение реабилитационного лечения можно получить в кабинете цехового терапевта (№227) или у секретаря ППО ЧАЭС (2-63-79, Роюк Александра Владимировна);

- в случае получения направления первично у цехового врача необходима отметка ППО ЧАЭС;

- прием цехового терапевта - поликлиника, каб № 227, время работы: 8.00-11.00; 16.00-19.00, тел. 4-41-25;

- прием врача-физиотерапевта - физиотерапевтическое отделение (2 этаж главного корпуса СМСЧ-5), каб.№ 2, каб. № 18.

Время работы:

понедельник -	08:00-15:00
вторник -	08:00-15:00
среда -	08:00-15:00
четверг	08:00-15:00
	15:00-18:30
пятница -	08:00-15:00

Обеденный перерыв: 12.00 - 13:00

Запись на процедуры (по назначению врача-физиотерапевта).

Время работы физиотерапевтического отделения - 08.00 - 19.00.

По всем возникающим вопросам обращаться в ППО ЧАЭС по телефонам:

2-60-78 - Бабак Виктория Владимировна;
2-63-79 - Роюк Александра Владимировна;

В ОВН по телефону:

4-30-19 - Безнощенко Виктория Львовна.

Этот день в истории ЧАЭС

15 августа 1972 года в 11 часов утра чашу котлована главного корпуса заполнили сотни участников стройки. В тот день в основание деаэрационной этажерки главного корпуса первой очереди Чернобыльской АЭС был торжественно уложен первый кубометр бетона, а также проведена закладка нержавеющей капсулы с письмом к будущим поколениям.

Укладка первого куба бетона была доверена машинисту крана В.Аксенову и бригадиру плотников-бетонщиков Матвееву Н.Б.

В этот же день вышло Постановление ЦК КПСС и Совета министров СССР № 648-200 о строительстве второй очереди ЧАЭС в 1976-1981 годах.

21 августа 1984 года в 12 часов 10 минут на Чернобыльской АЭС выработаны первые сто миллиардов киловатт-часов электроэнергии.



НАГАДАЙТЕ ШКОЛЯРИКУ

Про що треба нагадати школярику за сніданком, особливо якщо він першокласник? З початком занять значну частину дня ваша дитина перебуває під наглядом вчителів. Однак не слід забувати, що вихователів у кілька разів менше, ніж вихованців, і звісно, вони не зможуть простежити геть за всіма. Тож вам буде значно спокійніше, коли знатимете, що ваше "сонечко" не шукатиме собі пригод і буде максимально обережним.

ЙДУЧИ ДО ШКОЛИ

Звичайно, найкраще, якби всі батьки мали можливість щодня відводити дитину до школи і забирати назад. Та оскільки це далеко не так, треба навчити своє маля правильно поводитися на вулиці. Аби дитина прислухалася до порад і нічого не наплутала, треба спокійно і розсудливо пояснити, чим саме небезпечно та чи інша ситуація, яких наслідків від неї можна очікувати.

Почати варто просто із дверей власного помешкання: поясніть дитині, що виходити з дому, не перевіривши ситуацію за дверима, досить не розсудливо. Поставте у передпокої стілець, за допомогою якого можна дістати до вічка (наявність стороннього предмета біля дверей буде ще й нагадуванням), аби перевірити, чи ніхто сторонній не стовбичить під дверима. Статистика свідчить, що нерідко злочинні дії проти неповнолітніх були скоєні сусідами, тому не забудьте звернути увагу дитини, що сусіди теж входять до категорії сторонніх людей, за винятком хіба що тих, кому ви особисто довіряєте на 100 відсотків.

У ШКОЛІ

Хоча ви і довіряєте викладачам, слід зважити на те, що у них досить багато вихованців і простежити абсолютно за всім вони не у змозі. Тому на власні очі огляньте шкільне подвір'я на наявність небезпечних предметів та ситуацій. Подивіться, як дорогою зі школи зручніше перейти вулицю, де небезпечні люки, звідки може зненацька вискочити машина. Огляньте шкільний двір на наявність шкідливих рослин, зверніть увагу на принадливі для ігор закутки: горища, підвали та будівельні майданчики. Важливо не просто заборонити дитині ходити туди, а спокійно у доступній формі пояснити, чому саме це небезпечно.

Звісно, на шкільному подвір'ї є майданчик для розваг, гойдалки, турніки тощо. На жаль, не тільки дошколята отримують травми під час гри, адже гойдалки мають немалу рушійну силу і можуть завдати серйозних травм. Нагадайте дитині, що сідати і вставати з гойдалок можна тільки тоді, коли вони зупинилися чи знаходяться у найнижчому положенні. Обходити гойдалку і спереду, і ззаду треба на такій відстані, яка хоча б на кілька метрів перевищувала

місце, куди долітають ноги того, хто гойдається. Хоч подібні поради і виглядають банальними, але так не здається, коли переглядаєш записи травматологічних відділень дитячих лікарень.

РОСЛИНИ І ТВАРИНИ

Серед рослин, які оточують нас у повсякденні, нерідко зустрічаються і шкідливі для здоров'я. Так, популярна нині кліщовина (часто росте навіть на шкільному подвір'ї, її ще називають пальмою) має дуже отруйне насіння. 2-3 насінини буде досить, щоб маля потрапило до лікарні. Інші рослини можуть викликати сильну алергію чи просто спричинити розлад травлення. Щоб випадково, граючись, дитина не скуштувала чогось зайвого, поясніть, що їсти навіть дуже симпатичні на вигляд плоди та трави не можна.

Звісно, треба вчити дітей любити тварин, та це не означає, що до них можна ставитись нерозважливо. Тварина - не іграшка, а жива істота, тому прояви ніжності, які супроводжуються різкими рухами чи підвищеним голосом, може сприйняти як загрозу, а значить - захищатиметься. Маленький собака також здатен сильно покусати дитину. Великий - такого ж розміру небезпека!

Дитина повинна знати, що від агресивної тварини можна тікати, коли поблизу є порятунок - приміщення, дерево чи дорослі люди. Коли тікати нікуди - треба впасти на землю, притиснути голову до грудей, закрити обличчя руками і не ворухитись. Якщо є можливість - кликати на допомогу, не відкриваючи обличчя. Зазвичай, справа закінчується обнюхуванням чи гавканням. Тільки вкрай розлючена тварина або потенційно агресивна (до таких належать бійцівські породи - бультер'єр та пітбуль) гризтиме на смерть.

"ДРІБНИЦІ"

Типова проблема - ключі від квартири. Якщо ви дасте їх дитині, не вішайте на шию, щоб не загубились. Це перша ознака, що дитина вдома сама, а відповідно - стимул для злочинця. Кладіть їх у спеціально пришиту таємну кишеню, про яку дитина не повинна нікому казати, навіть своїм друзям.

Звичайно, щоб дитина послухала ваших порад, вона повинна відчувати, що ви не просто черговий раз її "виховуєте", а щиро турбуєтесь про її безпеку. Не останнім виховним моментом є і власний приклад. Адже якщо мама сама перебігає вулицю на червоне світло і ніколи не зазирає у вічко перш ніж відчинити двері, дитина її не послухає.

Пам'ятайте, що безпека вашої дитини значною мірою залежить від вас самих. Адже саме ви маєте підготувати маля до можливих небезпечних ситуацій!

**Підготував
Ілля Пономаренко**